

Vadas Éva Szalézia 1911 – 2003

*Hazatért szeretett Jézusához a hófehér hajú, friss,
mosolygós, elképesztő munkabírású, szívós,
óramű pontosságú Éva néni, aki a Bokor Közösség
kiemelkedő személyisége volt.*

*Ki ez az asszony? – kérdezték a kórházi orvosok,
amikor jó harminc éve legurult a lépcsőn, s a Rókusba
került. Kérdezték, mert nem akartak elfogyni a látogatók.
Most megkapta a nagy behívót: hazament – ideje már
felelnünk az orvosok kérdésére, és a magunkéra is.*

1911-1931

Értelmiségi szülők egyetlen gyermeke. Törekény, magántanuló, nincs barátnője, zongorázik – koncerteken is. De a Zeneakadémiára felvétele előtti napon belép Prohászka Ottokár és Farkas Edit rendjébe, a Szociális Missiótársulatba. Évából Szalézia nővér lesz.

1931-1949

A szülők kétségbe vannak esve, és évekre szólóan megszakítják a kapcsolatot gyermekükkel, aki tönkrevverte reményeiket – lányuk zenei karrierjét illetően. A Társulatban nagyon hasznos munkát végez, amit rábíznak, annak a végére jár. '45 után is. Iskoláink már államosítva, Mindszenty már börtönben, mégis a bíboros elítélését követő nyáron az egyház összegyűjti az országból a legelszántabb középiskolás lányokat; nyolcnapos lelkigyakorlatra – közel nyolcvanra. Farkas Edit felajánlja erre a Krisztina körúti házat, és Szalézia nővért jelöli ki házi-asszonynak. Ezen a lelkigyakorlaton találkozik a Bokor Jézusával: életre szólóan megigézi őt.

1949-2003

A Társulat engedélyével – a Bokorban is hasznosítja magát. Hallgatóságot szervez, helyet keres és talál, ahol elmondjuk azt a Jézusi Tanítást, amiben ő megtalálja a kincset. Ezt a munkát mindössze három évig csinálhatja, mert 1952-ben letartóztatják. Fel nem akasztják, de ő ülte Jézusért a Bokorban a legtöbbet – alighanem a magyar katolikus nők között is –, három részletben: 1952-től 1963-ig. Megszenvedti a börtönt, mind a három szabadulása után kórházba kell mennie. Abból él, hogy két börtönből-szabadultnak (egy kommunistának és egy papnak) bér-gépel az Országos Fordító és Fordításhitelesítő Iroda szolgálatában. S azért él, hogy nem bérért gépelje a Bokor-irodalmat. Számításaim szerint legalább százmilliószor ütötte le a Bokor javára a billentyűt. Ennek értéke az OFFI-tarifa szerint egy kétszobás budai lakás. Ezt ő adta nekünk, s ezért kellett a testvéreknek rendre befogadniok őt. S azért él, hogy fáradhatatlanul csinálja tovább, amit a Társulatban is tanult – utánamenni az embereknek, az elesetteknek; s utánamenni a Jézust még nem értőknek, s ezekből tanítványokat formálni Jézus számára – ahogy a Bokorban tanulta. Ő az, aki láthatatlanul tette, élte és egész lényé sugározta mindazt, amit Jézus tanításából szóval is elmondott.

Utolsó éveiben boldoggá tette, hogy ott folytathatta, ahol hetven év előtt elkezdte: Rendjében, a Krisztina körúton.

2003-

Ez az asszony karriert csinált. Különbet, mint amelyet szülei álmodtak róla. A Bokor a „hitvallók” között tartja számon. De ez csak az első lépés. A második, hogy a Társulat is tudatosítsa, hogy kit temet. S a harmadik, hogy az egyház is megvallja, hogy ki volt ez a törékeny nő, apáca, Krisztus jegyese és a Bokor tagja – Vadas Éva. Kezdetben Lézi néni, aztán Éva, majd csaknem mindenkinek: Éva néni, aki a múlt század második felében a magyar katolikus nők között egyike a legnagyobbaknak – ha Jézus a mérce.

Éva néni emléklapjáról

Vadas Éva Szalézia

Éva. Megengedte, hogy így szólítsam, titokban örült is neki. Igazi nő volt, aki mesterien rejtegeti éveit számát. Figyelmeztettem, hogy a Biblia szerint a magas életkor Isten ajándéka, ami a szüleit tisztelő embernek jár, ezért inkább büszkélkedni kell vele, nem eltitkolni. Nem volt hatással rá. Nekem természetes volt ez a stílus, hiszen nagyjából egykorú volt legidősebb nővéremmel, így gond nélkül tudtam társalogni vele. Hozzájárult ehhez az a bő fél évszázadnyi ismeretség, amely 1952 januárjában vette kezdetét a Semmelweis-utcai örmény kápolnában. Ő diszkrét szervezője volt annak a titokban megtartott országos lelkipraktornak, amelyen Naszályi Emil elmélkedett, Rónay György, Bulányi György előadott és Endrey Mihály misézett. Igaz, hogy utána több mint 10 évig nem láttam őt, de tudtam róla. 1965 táján találkoztunk ismét egy György-napon, talán hármásban, hiszen abban az időben nem volt kedvünk túl sokan összejönni egy lakásban. Pár év múlva, felbátorodásunk korában, megsűrűsödtek találkozásaink, s a szaporodó feladatok egyre szorosabb munkakapcsolatba hoztak egymással.

Jelenben élő barátaink számára mindnyájan a múlt homályából lépünk elő. Egy adott pillanatban feltűnünk az ismeretség látóhatárán, és az idő közelít, megismertet minket egymással. A mai fiatalságnak ő volt az az alacsony, kissé hajlott, ősz nővér, aki táskájával kezében fáradhatatlanul rőtta a pesti utcákat, ott volt baráti találkozókon, közösségi szentmiséken, nyári táborokon, akihez mindenki odafordulhatott, akit mindenki érdekelt, aki lehetősége szerint mindenkinek segített. Ő is volt azonban fiatal, jó házból való úrilány, budai polgár, magántanuló, tehetséges kislány a zongoránál, aki sohasem feledte első kerületi gyökereit. Aki mégis egy kicsit szomorú volt, ha gyermekkoráról beszélt. Jó neked – mondta, mert olyan sok szépet tudsz elmondani, leírni diákkorodról, nekem hiányzik ez. ...

Éva nem volt érzéketlen a másik nem iránt, azonban a rá jellemző józansággal mérte fel helyzetét, s lett a szociális missziótársulat Margit-ligeti házának boldog novíciája. Neki kellene elmondania, hogyan járkált a kertben, imádkozott emeleti szobájában, hogyan készült fel a rászorulók segítésére. De hogy élete szép napjait töltötte ott, az biztos, mert ha évente kétszer-háromszor beszámoltam neki arról, hogy arra járva láttam a romos vagy felújítás előtt álló házat, akkor megélenkült és kérdezett és mesélt.

Az ember nem szokott vonzódni boldogtalansága színhelyeihez. Ebből a házból indult el egy fegyelmezett, fáradhatatlan életre. Kisportolt apáca volt rendi ruha nélkül is, aki mindvégig hűséges maradt örökfogadalmához. Lehet, hogy ez a szó nem hangzik jól manapság, de ő vállalta, vallotta, erőt kapott tőle. A fogadalom ugyanis nem szolgálalkúséget jelentett neki, hanem szigorú életrendet, munkát, ismételt döntéseket a keskenyebb utak irányában.

A tényfeltáró emlékezések sokat előhozhatnak a homályban, névtelenségben megvalósított teljesítményéből. Meg lehet becsülni, hány millió betűt ütött le táskairógépén a Bokor ismert irodalmának előállítására, de nincs statisztika arról, hány leütést produkált barátai számára különféle kutyafülek és jegyzetek tisztába tévése által. ... Nem volt finnyás. Lehet, hogy úrinőnek született, de élete végéig szolgált. Ebben a keményen dolgozó szolga-szerepben egyesíteni tudta ősei örökségét a kor feladatai által megkívánt kvalitásokkal. Tudott szerény lenni, mint a fényes Karácsony ünnepe mellett meghúzódó, általában elfelejtett Éva-nap.

Jó ítélőerővel, ízléssel tudott különbséget tenni eszmék és próféták között. ... Jó irányba menni, de nem túl gyorsan rohanni, a gondolkodás dicséretes erénye lett. Éva társunk volt ebben a gondolkodásban. El tudott szakadni a szűklátókörűségtől, az engedelmes gondolatlanúság oltalmát ígérő nyugalmtól, vállalta élete végéig a bizonyosság és bizonytalanság kettősségét. Nem volt könnyű megválni a szép mítoszoktól, hiszen nemzedékünk ezek gyermekkori, kitörölhetetlen imprintingjével vágott neki a kemény éveknek. Nagyon fáj meg szabadulni tőlük, még ha a lelkiismeret hangja mondta is, hogy így kell történnie. ...

Szerette a célt mutató, határozott írásokat, de kedves volt neki Gyökössy gyógyító lélektana, Vanier gondoskodó szeretete. Ne felejtsük el, szociális nővérnek indult, s mindig voltak az életében egészségileg, anyagilag hátrányos helyzetű emberek. Gondja volt rájuk, támogatta őket, közbenjárt értük. Megbeszélte velünk a helyzetüket, hogy helyesebben dönthessen bonyolult esetekben. Azok közé tartozott, akiknek életeleme a másokról gondoskodás. ...

Volt lelki vezetője, hiszen ez hozzátartozott a Bokor szellemiségéhez, de ha szükségét érezte, támaszkodott bokorbeli családos vagy nem családos férfiak véleményére is. Ezekben a beszélgetésekben saját közösségeinek személyes problémáitól kezdve, teológiai kérdéseken át akár anyagi gondjaiig minden szóba került. Egészen biztos, hogy tudatosan ápolt közösségi kapcsolatai fontos megtartó erőt jelentettek neki, amikor az anyaház oltalmától megfosztva, de a női szerzetesrendek tagjaira általában leleselkedő komplexusoktól védve, a profán világban kellett élnie. Nem lett cserébe ültetett virág, övé volt az egész mező.

A profán világot mondtam, és nem hangsúlyoztam a politikai viharok kemény megpróbáltatásait. ... a hozzá hasonló alkatú emberek jobban viselik az ellenáramokat, mint az állóvizet. A pontosan látott cél és a feltétlen odaadottság akkor is megóvja az elkötelezett embert, ha egyébként reszket a félelemtől, és nagyot nyel, amikor azt hazudja, hogy az írógépét bedobta a Dunába. A börtönben ülő ember tudja, hogy igaz dolgot művel és azt is tudja, hogy imádkoznak érte, akár kívül, akár belül. Új helyzetben ismeri fel az eszmének odaadottság erényét, mert látja, hogy a lelkiismeretnek engedelmesség más gondolkodású embereknek is tulajdona, s Demény Verában vagy Rajkné Földi Júliában ilyen nőket láthatott. Tegyük hozzá, hogy az irgalom gyakorlását nem korlátozzák a rácsok, tétlenségre semmi ok...

Szervező tehetség volt. Pontokba foglalt minden részletet, minden időpontot, mozgósította a szereplőket. Sokszor tette ezt életében sikerrel. Egyben volt sikertelen: nem volt ún. tápláló közössége. Hogyan lehetséges ez? – kérdezheti valaki. Maradjunk abban, hogy ami van, az lehetséges is, és ha az igaz történetírás érdekében megállapítjuk ezt, akkor vegyük figyelembe, hogy kilencven év alatt, háborúk és forradalmak és börtönök és újkezdések során létrejöhetnek olyan kivételek, amelyek erősítik a tudott szabályt. ...

Éva erős, határozott ember volt, ismerte erényeit. Időnkint túlbuzgó volt, ilyenkor keresztbe kellett tenni neki. Tudta, hogy elfogadjuk úgy, amint van, de ha kell, ellene mondtunk törekvéseinek...

Éva fiatal maradt abban is, hogy megőrizte humorérzékét. A Vácra futó autót gyakorta szétvetni látszott az a hatalmas jókedv, viccgártás, amelynek részese és – természetesen –

időnkint céltáblája volt. Ebben a légkörben nevetve tudta fogadni vagy visszautasítani ifjabb barátnői helyretevéseit is, mert érezte szeretetüket. Gyerekesen kíváncsiskodott, csipkelődött, mindnyájunk élvezetére. Tudta, hogy időnkint borsot tört az orrunk alá, amit megfelelően viszonztunk is, de hát az életnek attól van íze, hogy ezt tesszük...

Mivel magyarázom, hogy amikor Éváról beszélek, akkor nem egy idős nővér jelenik meg előttem, pedig megjelenhetne az is, amint utolsó találkozásunk estéjén ül a beázott szobáját helyettesítő ideiglenes lakhelyén, vagy nehezen járva igyekszik előttem, hogy megmutassa az anyaház kápolnáját. Nemcsak saját magában változott meg az élete, hanem számomra is új emberré vált? ...

Tudatosan készült elmenetelére. Rendezte papírjait, összerakta füzeteit, elajándékozta könyveit. Egy hónap múlva nem élt. Nem félt a haláltól, de szerette volna elkerülni a lég-szomj gyötrelmeit. Nagyon megérthető. Szétszórt poraival még új barátokat teremtett abban a kis csapatban, amely elgondolkodva indult haza a zebegényi Duna-partról a decemberi, szürke, komoly alkonyatban.

Merza József

(Az emlékezés teljes terjedelmében megjelent: „Érted Vagyok”, 2004. december, 12-14. o.)

Üzenetem:

„Az élet titka: imádság, munka, szolgálat. Az emberektől semmit sem várni, csak adni! Istentől csupán erőt kérni a körülmények neki tetsző elviseléséhez és naponta mindent őszinte szívvel kezébe helyezni. Tapasztalatom szerint ez szinte csodákat eredményez. Végül türelem, mert az élet folyamat, és a hűséges jószándékú törekvés egyszer termésbe fordul, „automatikusan”, magunk sem tudjuk hogyan. Ez minden nehézség, szenvedés, kudarc ellenére a békés, boldog, harmonikus élet titka.”

Éva néni imája:

Hála a tegnaperért:

Hála minden öröméért és keserűségért,

Hála a botlásokért és

Hála, hogy itt-ott jót is tehettem.

Hála, hogy megismerhettem a Missziós Társulatot, amely elindított Feléd;

Hála a Bokorért, ahol megismerhettem a Te tanításodat,

Hála, hogy mindkettőben megtapasztalhattam a „százannyi testvért”.

Hála a jelenért:

Hála, hogy Lelked ma is szól hozzám és

Hála, hogy ebből valamit tudtam teljesíteni, és

Azért is hála, amit elszabotáltam...

Hála, hogy táplált Tested és Véred erőt nyújtva a holnaphoz.

Hála a holnaperért:

Hála, mert bízom Benned, hogy erőt adsz mindahhoz, amit nekem szánsz.

Kérlek, segíts továbbra is, hogy mindig szavaid vezessenek, és ahogy

Csaknem naponta kértem, erősítsd hitemet, és segíts egyre több jót tenni,

Hogy bejuthassak a szűk kapun, a Te ölelő karjaidba. Amen.